

Τι είναι τελικά η «πράσινη ανάπτυξη»;

των Γιάννη Τσάκου και Σταύρου Δαμιανίδη *, Ιούνιος 2010

Το επίθετο «πράσινη» προσδίδεται στον όρο «ανάπτυξη» για να περιγράψει μία εναλλακτική πρόταση αναπτυξιακής πορείας σε εθνικό επίπεδο, σε αντιδιαστολή με την μέχρι σήμερα εξέλιξη της Ελλάδας και την οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα. Η πρόταση αυτή δεν αποτελεί πρόσφατη καινοτομία, καθώς ήδη εδώ και δύο δεκαετίες η ουσία των επιλογών της «πράσινης ανάπτυξης» περιλαμβάνεται στη διακήρυξη της αειφορίας και στους στόχους της βιωσιμότητας. Η ανάγκη δράσεων για την αλλαγή των αναπτυξιακών και καταναλωτικών προτύπων αναφέρεται στη διακήρυξη του Ρίο το 1992 και έχει εξελιχθεί από θεωρητικό πλαίσιο τότε σε εφαρμοσμένες πρακτικές, με κύριο στόχο την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Ορισμένα κράτη προώθησαν και εφάρμοσαν τέτοιες δράσεις στους κλάδους της οικονομίας τους, ακολουθώντας ένα μοντέλο ήπιας και ισορροπημένης ανάπτυξης προς την αειφορία. Ανεξάρτητα όμως από τις προσπάθειες κάθε χώρας, η πρόσφατη οικονομική κρίση φαίνεται να διατηρεί το διεθνή της χαρακτήρα, ακόμα και με ιδιαίτερα έντονες εκφάνσεις σε κράτη όπως η Ελλάδα, τα οποία είχαν παραμείνει αδρανή σε αυτό τον τομέα. Η διατήρηση της διεθνούς κρίσης δεν μειώνει την αξία της «πράσινης ανάπτυξης», καθώς κατά κοινή ομολογία η κρίση είναι απόρροια της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας και των στρεβλώσεων των αγορών. Αντίθετα, συνηγορεί στην εφαρμογή μίας ολιστικής διεθνούς «πράσινης» προσέγγισης, η αρχή της οποίας είχε ήδη γίνει με τις διεθνείς συμβάσεις για παγκόσμια περιβαλλοντικά προβλήματα. Η υστέρηση καταγράφεται στην εφαρμογή συγκεκριμένων δράσεων σε εθνικό επίπεδο και η ανάδειξη της «πράσινης ανάπτυξης» στις τοπικές κοινωνίες και στις παραγωγικές μονάδες.

Τέτοιες «πράσινες» δράσεις υλοποιούνται με διαφορετική χρονική ένταση (π.χ. σε καθημερινή, μηνιαία, ετήσια βάση) και κλίμακα μεγέθους (π.χ. σε επίπεδο κτιρίων, πολεοδομικού, χωροταξικού ή και εθνικού σχεδιασμού), ενώ βασίζονται σε ένα πλέγμα ενεργειακών και περιβαλλοντικών αξόνων. Οι άξονες αυτοί περιλαμβάνουν δράσεις όπως:

- εξοικονόμηση ενέργειας στον κτιριακό τομέα,
- επιλογή, παραγωγή και χρήση κατάλληλων δομικών υλικών,
- βιοκλιματικό σχεδιασμό,
- ενεργειακή αποδοτικότητα στη βιομηχανική παραγωγή,
- εκσυγχρονισμό του δικτύου διανομής,
- πλήρη απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας,
- προώθηση κατάλληλων και βιώσιμων ανά περιοχή ανανεώσιμων πηγών ενέργειας,
- σταδιακή ανανέωση και εκσυγχρονισμό συμβατικών μονάδων παραγωγής ενέργειας,

- ορθολογική διαχείριση στερεών αποβλήτων με τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων συλλογής και διαλογής,
- προώθηση της ανακύκλωσης, επανάχρησης,
- καύση απορριμμάτων και την παραγωγή ενέργειας από απορρίμματα,
- αξιοποίηση ειδικών ρευμάτων αποβλήτων,
- αποκατάσταση και αξιοποίηση χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων,
- ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων,
- εξοικονόμηση νερού με επανάχρηση ή εμπλουτισμό υδροφορέων,
- κατάλληλη συλλογή, επεξεργασία και διαχείριση αστικών και βιομηχανικών λυμάτων,
- μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και γενικά αερίων του θερμοκηπίου,
- εφαρμογή βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών στη βιομηχανία και την παραγωγή,
- πιστή τήρηση της περιβαλλοντικής νομοθεσίας,
- επιθεώρηση και έλεγχο εφαρμογής της νομοθεσίας,
- περιβαλλοντική εκπαίδευση,
- ενημέρωση του κοινού,
- διαφάνεια της πληροφορίας σε περιβαλλοντικά θέματα.

Ο κατάλογος αυτός δεν είναι αποκλειστικός και αφορά σε όλους τους παραγωγικούς τομείς. Η κρατική πρωτοβουλία είναι απαραίτητη σε κάθε βήμα, ώστε να θέσει το αναπτυξιακό πλαίσιο στο οποίο θα δράσει και ο ιδιώτης, αλλά και να προσανατολίσει ενέργειες μέσω χρηματοδοτήσεων, επιδοτήσεων, έρευνας, και ανάπτυξης της καινοτομίας. Η πρόσφατη ψήφιση του νομοσχεδίου για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θέτει μία ορθολογική βάση σε ορισμένα θέματα, προσπαθώντας να βάλει μία τάξη στη γραφειοκρατική καθυστέρηση αλλά και στον μέχρι σήμερα αποσπασματικό και ελλιπή στρατηγικό σχεδιασμό. Τόσο η αγορά όσο και το κοινό ελπίζουν ότι με αυτό τον τρόπο θα μπει ένα τέλος στις ευκαιριακές κινήσεις και περιστασιακές επενδύσεις του παρελθόντος, οι οποίες δεν συνάδουν σε καμία περίπτωση με τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Η βέλτιστη υλοποίηση ενός βιώσιμου «πράσινου» αναπτυξιακού προγράμματος δεν είναι κάτι το απλό, και αυτό πρέπει να είναι σαφές για τον κάθε ενδιαφερόμενο – ιδεαλιστή, επιχειρηματία, κρατικό λειτουργό, κοινό πολίτη. Απαιτείται τεχνική εξειδίκευση, διάχυση γνώσης, δυνατότητα εφαρμογής, αλλά και μία σφαιρική και ολοκληρωμένη εμπειρία, τουλάχιστον σε επίπεδο συμβουλευτικών και μελετητικών υπηρεσιών. Η «πράσινη ανάπτυξη» αφορά στον καταναλωτή, στον έμπορο, στον παραγωγό, στον επιχειρηματία, αλλά και στον κάθε δημόσιο λειτουργό κάθε βαθμού, αφού όλοι καλούνται να παίξουν τον δικό τους ιδιαίτερο ρόλο.

** ο κ. Γιάννης Τσάκος είναι Σύμβουλος Επιχειρηματικής Ανάπτυξης στην εταιρία LDK Consultants, και ο κ. Σταύρος Δαμιανίδης είναι υπεύθυνος του Τομέα Περιβάλλοντος της εταιρίας LDK Consultants.*